

MÁSFÉL ÉVTIZED MOZGÓKÉP – A MOZGÓKÉPKÖZTATÁS AZ EGRI EGYETEMEN

2009–2024¹

DOI 10.35402/kek.2026.1.21

A *Másfél évtized mozgókép – A mozgóképköztetés az egri egyetemen 2009–2024* című kötet átfogó és dokumentatív igényrel készült mű, amely a magyar mozgóképkultúra és kommunikáció képzésének egyik fontos alkotóelemét, az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem mozgóképköztetését mutatja be, annak az elmúlt tizenöt évét tekinti át. A Szijártó Imre szerkesztésében megjelent könyv 2024-ben, az EKKE Líceum Kiadó gondozásában látott napvilágot. A kötet a mozgóképköztetés története mellett szemlélteti annak változását, fejlődését is, így állítja a középpontba egy közösség szellemiségét.

A kötet felépítése világos és tudatos szerkesztési elveket követ: három fő egységre tagolódik, amelyek a múlt feltárását, a jelen működését, értelmezését és a jövő lehetőségeit mutatják be.

Az első rész, *Tényképek a múltból* címmel, az egri mozgóképköztetés előtörténetét és az intézményesülésének folyamatát tárja fel, így szemléltetve a 2009 előtti évtizedeket. Az intézménnyé válás előtt is olyan törekvések figyelhetők meg, amik a kommunikáció, film- és médiatudomány önálló megjelenését segítették. A szerzők az 1970-es évektől a Főiskolások Amatőr Filmklubja tevékenységétől kezdve, a 80-as, 90-es évek videotechnikai áttörésin keresztül a kétezres évek digitális fordulatáig jól követhetően mutatják be azt az utat, amely a 2009-es Mozgóképkultúra Tanszék, majd a 2021-es Mozgóképművészeti és Kommunikációs Intézet megalakulásához vezetett.

Az önálló intézménnyé alakulás folyamata mellett a fejezet tanulmányai bemutatják az első konferenciákat, a filmklub felsőoktatási beágyazódásának folyamatát, az egyetemi mozgókép- és média műhelyeket (Líceum Televízió, Líceumi Paletta, Multimédia Kutatólaboratórium, Webrádió, Kepes Intézet), valamint az első média-specifikus tantárgyak megjelenésének körülményeit is. Ezek azonban nem csak pusztán tényyszerű leírások, hanem a jegyzőkönyvek, az interjúrészletek és a rendezvényplakátok mind azt szolgálják, hogy a múlt

sokszínűségét mutassák meg. Számos tanár, kutató, gyakorlati szakember neve kerül elő, akik szakmaiságukkal hozzájárultak a kommunikáció, film- és médiatudomány hiteles oktatásához. Ezáltal a kötet nem csupán egy dokumentatív beszámoló lett, hanem általa egy közösség története ismerhető meg, ahol emberek, gondolatok, közös ügyek formálták a képzés irányait.

Az oktatók mellett a hallgatói oldalt sem hanyagolja el a kötet, ugyanis egyfelől pontos adatokkal mutatja be a jelentkezési számok alakulását, valamint a szakdolgozatok és diplomamunkák arányát is, másfelől a hallgatói visszaemlékezésekkel személyessé és hitelessé teszi az intézet oktatását. A volt hallgatók sikereit, eredményeit interjúkkal, filmográfiákkal, beszámolókkal mutatják be a szerzők.

Bár ez, a múltat feltáró fejezet terjedelmét tekintve a leghosszabb, mégis szükségeszerű, hiszen így válik érthetővé a jelen oktatását bemutató fejezet.

A második (*A jelenből nézve*) című fejezet a mai képzések, módszertani eljárások és tantervi változások elemzését kínálja, emellett betekintést nyújt az intézetben folyó oktató- és művészeti tevékenységbe, továbbá a szerzők ismertetik az oktatók tudományos és alkotói tevékenységét. A bemutatott oktatói portrék szabálytalan kíséletrajzként jelennek meg, amelyekből a szakmai életutak a személyes motivációval kiegészülve jelennek meg. A neves szakemberek nemcsak oktatnak, hanem aktívan formálják is a hazai és nemzetközi mozgóképes kultúrát. Jelenlétük és munkásságuk biztosítja az intézet magas szakmai színvonalát egy olyan szakmai közösséget alkotva, amelynek tagjai elkötelezettek a mozgóképes kultúra fejlesztése iránt. Szakmai tapasztalatuk pedig a hallgatóknak inspiráló lehet.

Emellett a fejezet részletesen foglalkozik a hazai és a nemzetközi szakmai együttműködésekkel. Az intézet aktív résztvevője többek között a MEDIAWAVE, az Alexandre Trauner Nemzetközi Filmszemle (ATAFF), a Festival of Analog Experimental Cinema Kinokop és a Visegrad Film Forum (VFF) eseményeinek, de szoros kapcsolatot ápol varsói és taganrogi partnerintézményekkel is. Valamint az intézet együttműködő partnere a

¹ Szijártó Imre (szerk.) (2024): *Másfél évtized mozgókép – A mozgóképköztetés az egri egyetemen 2009–2024*. EKKE Líceum Kiadó, Eger.

Nemzeti Filmintézet filmklubprogramjának Ezek az együttműködések egyfelől a hallgatók szakmai lehetőségeit bővítik, másfelől az oktatók nemzetközi jelenlétét is erősítik.

Az együttműködések mellett ebben a fejezetben a szerzők bemutatják az intézetben működő képzéseket, amelyek televíziós műsorkészítő felsőoktatási szakképzési szak, a kommunikáció- és médiatudomány alapszak, a mozgóképkultúra és médiaismeret alapszak, a művészeti instruktorképzés, valamint a mozgóképkultúra- és médiaismeret-tanár rövidciklusú vagy osztatlan képzés. A hangsúly minden szaknál a gyakorlati és elméleti tudás egyensúlyára helyeződik, így mutatva meg mozgóképkultúra-moduljainak szakmai, pedagógiai kihívásait, lehetőségeit és koncepcióját, azok módszertani hátterét, oktatási céljait. Továbbá a szerzők bemutatják az ismeretterjesztő műhelymunkákat, a tanári gyakorlatokat, valamint a hallgatói projektek gazdag és sokrétű világát: a vágástechnika, az operatőri munka, a dokumentumfilm- és animációs gyakorlatok szemléltetése gyakorlatközpontú szemléletet tükröznek. Ezt pedig tantárgyak részletes bemutatása csak még inkább alátámasztja.

Ugyanis a fejezet zárásaként a szerzők minden szakhoz kapcsolódóan olyan kurzusokat, kurzus sorozatokat szemléltetnek, amelyek nemcsak a kommunikáció, a filmkészítés, valamint a tanári munkamódszer ismeretátadásaira törekednek, hanem a hallgatók egyéni látásmódját, kreatív gondolkodását is fejlesztik. A tárgyak célja nem kevesebb, mint a jövő kommunikátorai, filmesei és tanárai szakmai és művészi tudatosságának kialakítása, így az oktatók nem pusztán ismeretátadásra törekednek, hanem a diákok képességeinek fejlesztésére is. A kurzusok tematikai korszerűek, és a technológiai

változásokra – például a mesterséges intelligencia alkalmazásai lehetőségeire – is reflektálnak.

A kötet harmadik, és egyben utolsó fejezete (*A következő tizenöt év*) nemcsak lezárásként szolgál, hanem egyúttal nyitott felhívás is a további párbeszédre. A fejezet alapkérdései – Mit jelent ma filmről gondolkodni? Hogyan tanítható a mozgókép a digitális korban? – túlmutatnak az intézményi határokon. A szerzők pedig olyan kulturális és pedagógiai kihívásokra reagálnak, amelyek az egész társadalmat érintik. Különös érzékenységgel közelítenek a mesterséges intelligencia szerepéhez, mint a jelen és a jövő egyik legnagyobb kihívásához. Az MI nyújtotta lehetőségek megfogalmazása nem problémaként jelenik meg, hanem pedagógiai kérdésként, amely szerint a felsőoktatás feladata egyre inkább a kritikai gondolkodásra, értelmezésre és tudatos alkotásra való nevelés.

A *Másfél évtized mozgókép – A mozgóképképzés az egri egyetemen 2009–2024* nem csupán egy tárgyilagos, kronológiailag bemutatott helytörténeti dokumentáció, hanem egyben egy szakmai közösség bemutatása is, amely az elmúlt másfél évtized oktatási, szervezeti és alkotói tapasztalatait árnyaltan szemlélteti. A kötet egyaránt szól az intézményi fejlődésről, az oktatói és hallgatói szerepek alakulásáról, valamint a vizuális kultúra oktatásának hazai beágyazottságáról.

A tanulmánykötet egyik legnagyobb érdeme a dokumentatív és elemző rétegek egyensúlya. Nemcsak eseménytörténetet kínál, hanem pedagógiai, kulturális és társadalmi összefüggésekbe ágyazva szemlélteti az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Mozgóképművészeti és Kommunikációs Intézet működését.

A kötet egyfelől a szakembereknek, másfelől az oktatás- és kultúratörténet iránt érdeklődő szélesebb közönségnek is érdekes olvasmány lehet.